

Strasbourg, 19. februar 2009.g.

Drugi krug procjene

Izvještaj o ispunjenju o Bosni i Hercegovini

Usvojen od strane GRECO
Na njegovoj 41. Plenarnoj sjednici
(Strasbourg, 16.-19. februar 2009.g.)

I. UVOD

1. GRECO je usvojio Izvještaj o drugom krugu procjene o Bosni i Hercegovini na svojoj 31. Plenarnoj sjednici (8. decembra 2006.g.) Ovaj izvještaj (Greco Izvještaj o II procjeni (2005.) (E) je objavljen od strane GRECO, nakon ovlaštenja vlasti Bosne i Hercegovine, dana 31. januara 2007.g.
2. U skladu sa Pravilom 30.2 GRECO Poslovnika, vlasti Bosne i Hercegovine su podnijele svoje Izvještaj o situaciji (RS-Izvještaj) o poduzetim mjerama za implementaciju preporuka dana 11. septembra 2008.g. i 19. decembra 2008.g.
3. Na svojoj 26. Plenarnoj sjednici (5.-9. decembra 2005.g.) GRECO je izabrao, u skladu sa Pravilom 31.1 svog Poslovnika, Armeniju i Dansku da imenuju Izvjestitelje za proceduru ispunjenja. Imenovani Izvjestitelji su Karen Gevorgyan u ime Armenije i Flemming Denker u ime Danske. GRECO Sekretarijat je pomogao Izvjestiteljima u pravljenju nacrtu Izvještaja o poštovanju (RC-Izvještaj).
4. Cilj RC-Izvještaja je da procijeni poduzete mjere od strane vlasti u Bosni i Hercegovini da se ispune preporuke sadržane u Izvještaju o procjeni.

II. ANALIZA

5. Napomenuto je da je GRECO u svom izvještaju o procjeni adresirao šesnaest preporuka na Bosnu i Hercegovinu. Ispunjavanje tih preporuka je obrađeno ispod.

Preporuka i.

6. *GRECO je preporučio proširenje obima odredbi Republike Srpske o konfiskaciji indirektnih prihoda od kriminala i u pogledu situacija kada nikakva osuda nije moguća (u stvarnoj konfiskaciji).*
7. Vlasti Bosne i Hercegovine ukazuju da je Zakon o krivičnom postupku (ZKP) u Republici Srpskoj izmijenjen u novembru 2008.g; nikakve promjene nisu uvedene u Krivični zakon Republike Srpske koje bi dozvolile dodavanje indirektnih prihoda od kriminala kao i konfiskaciju *in rem*. Nacrt zakona koji regulira, *inter alia*, upravljanje nezakonitim prihodima je u tijeku; osnivanje specijalne jedinice za pronalaženje, izvršenje i upravljanje naredbama za zapljenu i konfiskaciju prihoda od kriminala je također predviđeno. Vlasti priznaju da je poželjno da se potpuno usuglasi materijalni krivični zakon u Bosni i Hercegovini putem usvajanja jedinstvenog Krivičnog zakona i osnivanjem Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, koji pruža mjerodavno tumačenje zakonskih obaveza svim nivoima Vlade.
8. Dok prima na znanje planove koji daljnje reguliraju upravljanje zaplijenjenom/konfisciranom imovinom, GRECO iskazuje žaljenje jer se ništa nije uradilo da bi se ispunile preporuke *stricto sensu*. U ovom pogledu Krivični zakon Republike Srpske nastavlja da se razlikuje od materijalnog krivičnog zakona u ostatku zemlje u vezi konfiskacije, jer ne sadrži određene odredbe koje dozvoljavaju konfiskaciju sekundarnih prihoda, niti pojednostavljenje *in rem* dodataka (za detaljnu analizu pravnih odredbi koje upravljaju konfiskacijom u Bosni i Hercegovini, vidi stavove 10., 11., i

32. Izvještaja o drugim krugu procjene). Nikakva sudska praksa niti pravna filozofija nije dana koja bi poslužila kao dokaz da pitanje podignuto u preporukama više nije opravdano.

9. GRECO zaključuje da preporuka i nije bila implementirana.

Preporuka ii.

10. *GRECO preporučuje analiziranje praktične primjene zakona o konfiskaciji i zapljeni instrumenata i prihoda krivičnih prekršaja, uključujući korupciju, u pogledu razvijanja usklađenih smjernica za tužitelje i omogućavanja obuke za tužitelje i sudce; posebna se pažnja treba obratiti na bolje iskorištavanje pravnih odredbi u vezi konfiskacije prihoda od kriminala koje drži treća strana.*
11. Vlasti u Bosni i Hercegovini izvještavaju da što se tiče praktične primjene zakonodavstva o konfiskaciji i zapljeni, u 2007. godini, osude Suda Bosne i Hercegovine su rezultirale konfiskacijom prihoda od kriminala čija je vrijednost dostigla iznos KM 1,464,153 (754,000 EUR), dok su izrečene novčane kazne imale iznos KM 116,500 (60,000 EUR). U ukupno 6 krivičnih slučajeva koji su bili vođeni u kantonalnim i regionalnim sudovima Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, prihodi od kriminala čija je vrijednost bila KM 20,799,688 (10,710,030 EUR) su bili konfiscirani. U 75 slučajeva nametnute novčane kazne su dosegnule ukupno KM 61,070 (31,446 EUR). U ukupno 280 slučajeva koji su vođeni na općinskim i osnovnim sudovima u Federaciji Bosni i Hercegovini i Republici Srpskoj, konfiscirana imovina koja je stečena kriminalom i kršenjem zakona je dostigla iznos od KM 2,413,758 (1,243,000 EUR); ukupne novčane kazne su dostigle iznos od KM 18,614,457 (9,585,000 EUR). U jednom slučaju pred Osnovnim sudom u Distriktu Brčko, nezakonito stečena imovina koja je bila konfiscirana je imala vrijednost od KM 1,620,412 (834,370 EUR); u 68 slučajeva nametnute novčane kazne su imale iznos od KM 108,150 (55,690 EUR). U pogledu obuke, vlasti su dale informacije o nekoliko seminara održanih na državnom i entitetskom nivou od 2006.g. do 2008.g. kako bi se tužitelji i sudci bolje upoznali sa zakonodavnim režimom u vezi zapljene i konfiskacije (npr. sesije organizirane 2006.g. od strane Centara za edukaciju sudija i tužitelja, Sudska komisija Distrikta Brčko, Europska policijska misija u Bosni i Hercegovini i Ministarstvo unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske za obuku policajaca, sudija i tužitelja o različitim aspektima ekonomskog kriminala, uključujući primjenu mjera konfiskacije i upravljanje zaplijenjenom imovinom); nikakvi praktični slučajevi/primjeri nisu bili analizirani tokom ovih sesija obuke.
12. GRECO prima na znanje obuku razvijenu na različitim nivoima Vlada kako bi se sudije i tužitelji dalje upoznali sa odredbama o konfiskaciji i zapljeni. GRECO primjećuje da se prikupljaju statistike u vezi upotrebe u praksi konfiskacije i zapljene nezakonitih prihoda, koje ukazuju na povećani broj naredbi za konfiskaciju. Međutim, nije pružena nikakva informacija od strane vlasti u vezi analize takvih numeričkih podataka (što bi moglo unijeti svjetla u probleme identificirane u Izvještaju o dugom krugu procjene- na primjer u vezi sa sistematičnom upotrebom zapljene/konfiskacije od strane odgovornih sudova ili prilaganja objekata koje drže treće strane- i također bi moglo procijeniti druge oblasti gdje je potrebno poboljšanje) i naknadni razvoj usuglašenog upravljanja (koje bi moglo uključiti pozivanje na praktične primjere) kako bi se osiguralo da odgovarajuće pravne odredbe o konfiskaciji se primjenjuju na djelotvoran način kako bi se zaustavili i kaznili slučajevi korupcije, kako je preporučeno.
13. GRECO zaključuje da je preporuka ii djelomično implementirana.

Preporuka iii.

14. GRECO je predložio da (i) se poboljša koordinacija i suradnja između agencija uključenih u otkrivanje, istragu i krivično gonjenje korupcije na redovnoj osnovi u ranom stadiju krivičnog postupka, pružajući tužiteljstvu tačne i ažurirane financijske / ekonomske informacije, kako bi osigurali da ekonomske istrage po mogućnosti završe u zamrzavanju prihoda od korupcije; i (ii) da se razvije određena multidisciplinarna obuka za tužitelje i policajce kako bi se potpuno iskoristili praktični i pravni putevi koji su dostupni za djelotvorno praćenje imovine prekršitelja.
15. Vlasti u Bosni i Hercegovini izvještavaju o nekoliko napora da se popravi suradnja i koordinacija u okviru ekonomskih istraga. Posebno, Uprava za indirektno oporezivanje (UIO) je osnovala funkcionalnu suradnju (npr. putem sastanaka, zajedničke obuke, razmjene informacija) sa brojem tijela uključenim u otkrivanje, istragu i krivično gonjenje korupcije, uključujući urede tužitelja na različitim nivoima Vlade, istražne jedinice i Financijske obavještajne jedinice (FOJ) Državne agencija za istrage i zaštitu (SIPA), entitetske i kantonalne ministre unutrašnjih poslova, graničnu policiju. Slični naponi koordinacije /suradnje su poduzeti od strane SIPE; međutim takvi naponi nisu uvijek donijeli očekivane rezultate i vlasti su mišljenja da puno ostaje da se uradi da se djelotvorno popravi među-institucionalna suradnja.
16. Štoviše, projekt Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine s ciljem ostvarivanja boljih mehanizama suradnje između policije i tužilačkih usluga je lansiran u aprilu 2008.g.; sastoji se od četiri različite komponente, tj. razvoj usuglašenog zakonodavstva; organizacije zajedničke obuke, na tekućoj osnovi, na antikorupcijskom pitanjima, uključujući finansijske istrage; usklađivanje evidencija i statistika; i procjena mogućnosti za ustanovljavanje zajedničke krivične baze podataka kojoj bi policija i uredi tužilaca imali direktan pristup.
17. Što se tiče razvoja multidisciplinarne obuke, veliki broj seminara je bio organiziran od 2006.g. do 2008.g. koji su se ticali *inter alia* tema financijskih istraga; tj. preko 42 sesije obuke koje su sufinancirane od strane bilateralnih i međunarodnih donatora koji rade sa analitičkim i istražnim metodama kako bi krivično gonili financijski kriminal, uključujući korupciju; 20 seminara je organizirano od strane SIPA-FOJ o financijskim istragama i specijaliziranim tehnikama, uključujući istrage zasnovane na kompjuteru, krivičnim sistemima analize i forenzici itd.
18. U pogledu prvog dijela preporuka, GRECO pozdravlja poduzete korake od strane određenih institucija kao što su Uprava za indirektno oporezivanje (UIO) i Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) na poboljšanju njihove suradnje tokom krivičnih istraga, uključujući razmjenu informacija putem olakšavanja, u ranim stadijima procesa sa radom tužiteljstva. Tekuća implementacija određenog projekta da se izgrade mehanizmi suradnje između policije i ureda tužiteljstva je pozitivan razvoj; međutim, projekt je još u ranom stadiju implementacije i nikakve informacije nisu dane da li su razvijene određene aktivnosti po različitim komponentama projekta. Štoviše, vlasti su prepoznale da potreba da se ojačaju među-institucionalnu koordinaciju/suradnju između agencija uključenih u otkrivanje, istragu i krivično gonjenje korupcije, na različitim nivoima Vlade, još uvijek ostaje prevladavajuća. GRECO može samo pružiti podršku vlastima da nastave sa svojim naporima da postave funkcionalan i strukturiran sistem za među-institucionalnu suradnju, koji bi omogućio brže dijeljenje znanja i obavještenja između vlasti zaduženih za borbu protiv korupcije.

19. U pogledu drugog dijela preporuke, GRECO ima zadovoljstvo da primijeti da su poduzeti napori od strane vlasti da se razviju multidisciplinarnе sesije obuke o finansijskim istragama, i stoga smatra da je ovaj dio preporuke iii implementiranim.

20. GRECO zaključuje da je preporuka iii djelomično implementirana.

Preporuka iv.

21. *GRECO je preporučio da se proširi primjena odredbi o korištenju posebnih istražnih tehnika tako da se obuhvati široki obim krivičnog djela korupcije u skladu sa članom 23 Krivičnopravne konvencije o korupciji i da se pruži nadležnim agencijama prikladna sredstva i obuka kako bi sistem posebnih istražnih tehnika uspješno proradio u praksi.*

22. Vlasti u Bosni i Hercegovini indiciraju da su izmjene uvedene u Zakon o krivičnom postupku (ZKP) Bosne i Hercegovine (juni 2008.g.) i Republike Srpske (novembar 2008.g.) da se proširi primjena posebnih istražnih tehnika na sva krivična djela kažnjiva sa više od tri godine zatvora, uključujući, stoga, sve prekršaje korupcije i pranja novca¹. Predloženi amandmani ZKP-u Federacije Bosne i Hercegovine i Distrikta Brčko uključuju identične odredbe u ovom pogledu.

23. GRECO primjećuje amandmane uvedene u ZKP Bosne i Hercegovine i Republike Srpske da prošire primjenu posebnih specijalnih istražnih tehnika (SIT) na široki obim krivičnih dijela korupcije. GRECO dalje primjećuje da izvještene planove da se uvedu identične odredbe u ZKP Federacije Bosne i Hercegovine i Distrikta Brčko; u očekivanju usvojenja ovih amandmana GRECO može samo ocijeniti ovaj dio preporuke kao djelomično implementiranim.

24. Štoviše, nikakve informacije nisu pružene o tome da li su tijelima odgovornim za upotrebu u praksi SIT-a pružena neophodna sredstva i obuka da djelotvorno izvedu svoje nadležnosti u ovom polju, kako je zahtijevano drugim dijelom preporuke.

25. GRECO zaključuje da je preporuka iv djelomično implementirana.

Preporuka v.

26. *GRECO je preporučio da vlasti osiguraju da Finansijska obavještajna jedinica Državne agencije za istrage i zaštite dođe do potrebnog nivoa osoblja što prije moguće.*

27. Vlasti u Bosni i Hercegovini izvještavaju da se Finansijska obavještajna jedinica (FOJ) Državne agencije za istrage i zaštite (SIPA) skoro udvostručila od usvajanja Izvještaja o drugom krugu procjene o Bosni i Hercegovini. Sada ima ukupno 28 uposlenika (policajaca i državnih službenika) i stoga je dovela nivo svoje popunjenosti na 72%.

28. GRECO prima k znanju tekuće korake poduzete od strane vlasti da se povećaju nivoi osoblja u FUJ, ali primjećuje da je preporuka v jasno ukazala na potrebu da FUJ dosegne svoju potpunu kadrovsku popunjenost kapaciteta kako je predviđeno njegovim ustavnim aktom tj. 39 članova osoblja, kako bi bila bolje opremljena da izvede višestruke zadatke /ovlaštenja protu-pranja novca.

¹ Službeni list Bosne i Hercegovine 58/08.

29. GRECO zaključuje da je preporuka v djelomično implementirana.

Preporuka vi.

30. *GRECO je preporučio da se osigura sistematska procjena djelotvornosti anti-korupcijske strategije i njenog akcionog plana putem postavljanja nezavisnog anti-korupcijskog tijela sa dovoljnim resursima.*
31. Vlasti u Bosni i Hercegovini su izjavile da je Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine tražilo, u julu 2008.g., od svih različitih tijela koji su predmetom zadataka i odgovarajućih rokova po Anti-korupcijskoj strategiji i njenom Akcionom planu (ukupno 26 institucija), ažuriranje o implementaciji. Primljene informacije su ukazale na različite statuse implementacije, gdje je samo ograničen broj agencija (8 od 26) ispunilo svoje aktivnosti. Nadzorno tijelo još nije ustanovljeno. Zbog ovog razloga, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine je predložilo Vijeću ministara postavljanje među-resornog nadzornog tijela sastavljenog od predstavnika različitih institucija uključenih u Anti-korupcijsku strategiju i njen Akcioni plan, koje treba da nadgleda implementaciju relevantnih anti-korupcijskih mjera na stalnoj osnovi, kao i da identificira nove /nastavljene ciljeve za period 2010.-2014. Štoviše, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, u suradnji sa ABA/CEELI i sa predstavnicima Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Uredom tužitelja Bosne i Hercegovine, Centralnom izbornom komisijom i Graničnom policijom je napravilo nacrt Anti-korupcijskom akta koji predviđa stvaranje nezavisne anti-korupcijske agencije; nacrt će biti proslijeđen Vijeću ministara koji treba da odluči o njegovom usvajanju.
32. GRECO prima na znanje date dopune koje indiciraju da sistematična procjena i evaluacija Anti-korupcijske strategije i njenog Akcionog plana još nedostaje na štetu jednoobrazne i odgovarajuće implementacije nacionalne anti-korupcijske politike. GRECO primjećuje izjavljenu namjeru vlasti da se osnuje nezavisno anti-korupcijsko tijelo i očekuje da primi dalje informacije o konkretnim aktivnostima preuzetom u ovom pogledu.
33. GRECO zaključuje da preporuka vi nije bila implementirana.

Preporuka vii.

34. *GRECO je preporučio (i) obavljanje djelotvorne implementacije pravnih odredbi o pristupu javnim informacijama; (ii) pružanje mogućnosti da se djelotvorno izazovu uskraćivanja pristupu informacijama; (iii) smatrati državne službenike odgovornim za propuštanje djelovanja u skladu sa zakonom; i (iv) prikladan nadzor sprovođenja gore navedenih mjera.*
35. Vlasti u Bosni i Hercegovini navode da amandmani Zakona o slobodi informacija Bosne i Hercegovine su sada usvojeni kako bi dali učinka preporuci vii. Posebno, formulacija Zakona se sad promijenila kako bi se zamijenio termin administrativna „obavijest“ sa „odluka“ i time se omogućilo pravo na žalbu pod administrativnim zakonodavstvom. Zakon o slobodi informacija regulira kanale žalbe: administrativne žalbe, sudske žalbe, kao i žalbe Ombudsmanu; štoviše u slučajevima uskraćivanja informacija obavezno je da javno tijelo od koje je zahtijevana informacija priloži svom službenom pismu u kojem uskraćuje informacije detalje o dostupnim mehanizmima tužbe za pojedinca u pitanju. Propuštanje da se ispune odredbe Zakona o slobodi informacija se kažnjava sa administrativnim kaznama. Što se tiče implementacije zakona, izdan je vodič o informacijama i indeks evidencija kako bi se javnost bolje upoznala sa svojim pravima, tipom dostupnih administrativnih informacija i kontakt informacija službenika za informiranje.

Ombudsmanu koji je imenovan u decembru 2008.g je dano ovlaštenje da nadzire implementaciju zakonodavstva o slobodi informacija širom državne teritorije.

36. GRECO zaključuje da je preporuka vii implementirana na zadovoljavajući način.

Preporuka viii.

37. *GRECO je preporučio (i) usvajanje Pravilnika o ponašanju za državne službenike na državnom nivou; (ii) proširenje Etičkog kodeksa Federacije Bosne i Hercegovine kako bi se uključila direktna referenca na etička pitanja i rizike od korupcije; i (iii) razvijanje redovnog treninga na svim nivoima vlade o javnoj etici i riziku od korupcije, uključujući rješenja praktičnih, određenih slučajeva (npr. reakcija na poklone, konflikt interesa itd.).*
38. Vlasti u Bosni i Hercegovini izvještavaju da, u pogledu dijela i preporuke viii, amandmani Zakona o državnoj službi u Bosni i Hercegovini (državni nivo) su još u procesu pravljenja nacрта; ti će na kraju da daju pravnu osnovu koja će dozvoliti izdavanje Pravilnika o ponašanju za državne službenike na državnom nivou.
39. U pogledu dijela ii preporuke viii, nikakve promjene nisu uvedene u Etički kodeks Federacije Bosne i Hercegovine da obuhvate direktno pozivanje na etička pitanja i rizik od korupcije.
40. U pogledu dijela iii preporuke viii, redovna obuka o etičkim pitanjima se pruža. Posebno, Republika Srpska je obučila, u skladu sa svojom Strategijom obuke i razvoja državnih službenika ukupno 33 državna službenika o deontološkim principima i politici anti-korupcije. Isto tako, Federacija Bosne i Hercegovine je obučila 2008.g. ukupno 348 državnih službenika u tim pitanjima.
41. GRECO prima na znanje aktivnosti poduzete u ovoj oblasti na različitim nivoima Vlade. Međutim, poduzete aktivnosti prema pruženim informacijama ne zadovoljavaju potpuno niti jednu komponentu preporuke viii. Posebno, Pravilnik o ponašanju za državne službenike nije usvojen na državnom nivou (dio i, preporuka viii); nije jasno da li Etički kodeks- ili bilo koji obvezujući tekst- Federacije Bosne i Hercegovine sada uključuje direktne reference na etička pitanja i rizike od korupcije (dio ii, preporuka viii); i konačno, u pogledu obuke, samo su naponi Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine praćeni u ovom polju, nikakve informacije nisu pružene o obuci o etičkim pitanjima na državnom nivou i u Distriktu Brčko. Općenito, iako su očigledno neki određeni ograničeni koraci poduzeti u pogledu etičkih pitanja u javnoj službi u Bosni i Hercegovini, naponi očigledno trebaju da budu intenzivirani.
42. GRECO zaključuje da je preporuka viii djelomično implementirana.

Preporuka ix.

43. *GRECO je preporučio uvođenje efektivnog sistema za pregled finansijskih izvjava (uključujući nasumično provjeravanje) odgovarajuće Agencije za državnu službu na svakom nivou vlade i Izborne komisije i dozvoljavanje da takve izvjava budu korištene na preventivan način pružanjem pojedinačnog savjetovanja o prevenciji konflikata interesa.*
44. Vlasti u Bosni i Hercegovini navode da što se tiče finansijskih izvjava visokih dužnosnika (izabranih dužnosnika, službenika na izvršnom nivou, i savjetnika), zakonodavstvo o konfliktu interesa je

sada usvojeno od strane svih entiteta, i navodno je rečeno da je usklađeno sa Zakonom o sukobu interesa u Vladinim institucijama usvojenom na državnom nivou. Zakon o sukobu interesa je izmijenjen u augustu 2008.g. kako bi, *inter alia*, poboljšao svoj sistem nadzora, na primjer, Izborna komisija predaje izvještaj relevantnom uredu tužitelja kad god se primijete neke neregularnosti tokom provjere finansijskih izvjava koje mogu voditi krivičnom prekršaju. Štoviše, Izborna komisija ima nadležnost da nadzire konflikt interesa zakonodavstva na državnom, entitetskom i Distrikt Brčko nivoima. Nadalje, određeni koraci su preuzeti na praktičnom nivou kako bi se bolje nadzirale finansijske izvjava, na primjer, Izborna komisija je pripremila jednoobrazni format za izvještavanje (službenici izvještavaju o svom prihodu na početku i na kraju svojih mandata). Propust da se podnese izvještaj se kažnjava sa novčanim kaznama od 200 do 3000 KM (103 do 1545 EUR); međutim nikakve sankcije nisu predviđene u slučajevima netačnog/lažnog izvještavanja. Izborna komisija je držala brojne seminare za obuku visokih dužnosnika, u preventivnom obliku, putem praktičnih primjera, o događajima koji daju povoda mogućim konfliktima interesa i načinima izbjegavanja takvih događaja; ukupno 534 službenika su pohađali takve seminare. Izborna komisija je također omogućila sistem javnog promatranja objavljujući formulare za izjavu na svojoj internet stranici.

45. U vezi izjava o imovini i prihodu koje državni službenici trebaju popuniti, evidencije državne službe su sada operativne na svim nivoima Vlade.
46. GRECO primjećuje da su poduzeti neki koraci kako bi se napravio napredak u implementaciji preporuke ix, posebno uvođenjem zakonodavstva o konfliktu interesa za viske dužnosnike na nivou entiteta, ojačavanjem uloge nadzora Izborne komisije, i postavljanjem na mjesto evidencija sa finansijskim izjavama državnih službenika. GRECO je i pored toga zabrinut zbog nedostatka sankcija u postojećem zakonodavstvu za slučajeve netačnog/lažnog izvještavanja, kako ovo skoro sigurno sprječava učinkovito izvođenje sistema u praksi, pogotovo što se materijalna provjera podnesenih finansijskih izvjava (uključujući provjeravanje informacija između Izborne komisije i drugih organa) se ne izvodi sistematski. Štoviše, GRECO primjećuje da ništa nije izvješteno o režimu nadzora finansijskih izvjava (u represivne kao i preventivne svrhe) u Republici Srpskoj gdje Izbornoj komisiji nije dana nadležnost u ovom polju.
47. GRECO zaključuje da je preporuka ix djelomično implementirana.

Preporuka x.

48. *GRECO je preporučio razvijanje jasnih pravila / smjernica u Republici Srpskoj i Distriktu Brčko za situacije kada državni službenici pređu u privatni sektor kako bi se izbjegli konflikti interesa.*
49. Vlasti u Bosni i Hercegovini navode da je Distrikt Brčko uveo određene odredbe u svoj Pravilnik o ponašanju u vezi napuštanja javnog ureda, uključujući ograničenja tokom „adekvatnog“ perioda vremena (period hlađenja) u vezi započinjanja bilo kakvog posla koji bi mogao dati povoda potencijalnom sukobu interesa i opću zabranu o korištenju informacija/znanja stečenih na službenikovoj prijašnjoj poziciji; dalje regulative se očekuju da budu uvedene u budućnosti u ovo određeno pitanje. Nikakve informacije nisu dane kako ili da li je prelazak državnih službenika reguliran u Republici Srpskoj.
50. GRECO prima na znanje opće odredbe o napuštanju ureda uključene u Pravilnik ponašanja Distrikta Brčko i namjeru navedenu od strane vlasti da se dalje regulira pitanje prelaska iz javnog u privatni sektor; ova namjera ide u pravcu preporuke x koja savjetuje razvoj jasnih pravila

/smjernica po ovom pitanju. Stoga, kako bi se ispunila preporuka x, Distrikt Brčko treba da postavi detaljniji okvir koji određuje, *inter alia*, potreban period hlađenja (trenutno Pravilnik o ponašanju ne pruža indikacije što se treba smatrati „prikladnim“ periodom vremena nakon napuštanja javne službe), neophodni mehanizam kontrole za post- uposleničke poslovne aktivnosti, primjenjive sankcije za slučajeve kršenja itd. Uzevši da su neki početni koraci uistinu napravljeni od strane Distrikta Brčko da bi se prelazak iz javnog u privatni sektor regulirao, GRECO smatra preporuku x djelomično ispunjenom što se tiče Distrikta Brčko.

51. U pogledu Republike Srpske, GRECO izražava žaljenje u vezi činjenice da nije zaprimio nikakvu nadopunu (ako je uopće dostupna) u vezi primjenjivih pravila o prelasku iz javnog u privatni sektor. U odsustvu informacija, GRECO može samo procijeniti preporuku x kao neprovedenom u Republici Srpskoj.
52. U pogledu gore navedenog, GRECO zaključuje da je preporuka x djelomično implementirana.

Preporuka xi.

53. *GRECO je preporučio (i) uvođenje jasnih pravila/smjernica i obuke za državne službenike u vezi prijava sumnji na korupciju u javnoj administraciji; i (ii) osiguravanje da su državni službenici koji prijave sumnju na korupciju u dobroj namjeri su adekvatno zaštićeni od negativnih posljedica.*
54. Vlasti u Bosni i Hercegovini izvještavaju da nikakvi koraci nisu poduzeti da bi se uvela pravila o prijavljivanju korupcije u javnoj administraciji i odgovarajućoj zaštiti prijavljiivača,
55. GRECO duboko žali zato što nikakve aktivnosti nisu prijavljene kako bi se oslovlila preporuka xi i potiče vlasli da oslove pitanja prijavljiivača što hitnije.
56. GRECO zaključuje da preporuka xi nije implementirana.

Preporuka xii.

57. *GRECO je preporučio osnivanje među-povezanog sistema za registraciju pravnih osoba koji je u mogućnosti pružanje informacija na vrijeme i na pouzdan način.*
58. Vlasti u Bosni i Hercegovini naglašavaju da je među-povezani sistem za registraciju pravnih osoba postavljen kao nužna veza različitih zakonodavnih mjera usvojenih na različitim nivoima Vlade kako bi se usuglasili procedure poslovne evidencije i omogućilo dijeljenje informacija o pravnim osobama na brz način. Od januara 2008.g. trgovački sudovi u Bosni i Hercegovini su počeli da unose registracijske podatke u elektronsku glavnu knjigu Poslovnog registra. Isto tako, nadležni sudovi (osim trgovačkih), agencije za poreznu administraciju i statistike su povezani u jedan elektronski registracijski sistem.
59. GRECO zaključuje da je preporuka xii implementirana na zadovoljavajući način.

Preporuka xiii.

60. *GRECO je preporučio ojačavanje funkcija nadležnih sudova za registraciju pravnih osoba u pogledu identiteta osnivača pravnih osoba kao i drugih značajnih informacija neophodnih za registraciju.*

61. Vlasti u Bosni i Hercegovini naglašavaju da zakonodavstvo, na državnim i entitetskim nivoima, zahtijevaju identitet osnivača pravnih lica kao i druge važne informacije neophodne za registraciju. U ovoj vezi, podnosioci trebaju da daju dokaz svog identiteta i uvjerenje nadležnih vlasti o čistoj krivičnoj evidenciji; registracijski sudovi su ovlašteni da izvedu dodatne provjere, ako je neophodno. Štoviše, kontrolna funkcija registracijskih sudova je ojačana nakon završetka takozvanog Sistema zaštite ličnih podataka građana (CIPS), koji je postavio centralizirani identifikacijski i registracijski sistem fizičkih osoba (odgovornost u ovoj oblasti je toga bila prenesena sa entitetskog na državni nivo), uključujući razvijanje jedinstvene bosanske lične karte.
62. GRECO zaključuje da je preporuka xiii implementirana na zadovoljavajući način.

Preporuka xiv.

63. *GRECO je preporučio da se osigura da je istražiteljima, tužiteljima i sudcima pružena neophodna obula kako bi u potpunosti primijenili postojeće odredbe o korporativnoj krivičnoj odgovornosti.*
64. Vlasti u Bosni i Hercegovini izvještavaju o veoma ograničenom broju sesija obuke u vezi korporativne krivične odgovornosti (na primjer, neki napori su poduzeti na nivou Brčko Distrikta).
65. GRECO primjećuje da pružena obuka o pitanjima korporativne krivične odgovornosti ostaje vrlo ograničena; odlučnije akcije se trebaju poduzeti u ovom pogledu. Stoga, GRECO GRECO zaključuje da je preporuka xiv djelomično implementirana.

Preporuka xv.

66. *GRECO je preporučio da se pruži određena obuka poreznim inspektorima kako bi se povećala svjesnost o sakrivenim odbicima kako bi se sakrile korumpirane isplate.*
67. Vlasti u Bosni i Hercegovini izvještavaju da su sesije obuke organizirane na državnom i entitetskom nivou, kako bi pomogli poreznim inspektorima da bolje identificiraju korumpirane isplate za koje se tvrdi da su izuzeća. Posebno, Uprava za indirektno oporezivanje (UIO) je obučila toko perioda od 1. januara 2007. do 30. juna 2008. ukupno 104 porezna inspektora. Seminari obuke u također bili organizirani od strane Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske kako bi se porezni inspektori upoznali sa novim zakonodavstvom usvojenim u ovom polju (npr. Zakon o porezu na dohodak) i načine na koje se relevantne odredbe mogu izbjeći kako bi se izvele neovlaštene operacije.
68. GRECO zaključuje da je preporuka xv implementirana na zadovoljavajući način.

Preporuka xvi.

69. *GRECO je preporučio da vlasti da naprave sporazum sa stručnim tijelima advokata, notara, računovođa i revizora o smjernicama koje će se izdati kako bi podržali i pomogli stručnjacima u pitanju u boljem razumijevanju i ispunjavanju njihovih obaveza izvještavanja po zakonu.*
70. Vlasti u Bosni i Hercegovini izjavljuju da, u pogledu bolje koordinacije zadataka protu-pranja novca, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je usvojilo u julu 2008.g. Odluku o grupi za borbu protiv pranja novca. Nedavno lansiranoj Grupi za borbu je povjerene odgovornosti koordinacije i

prevencije, uključujući razvoj mehanizama suradnje sa stručnim tijelima advokata, notara, računovođa i revizora da bi se pomoglo ovim kategorijama stručnjaka da ispune svoje obaveze izvještavanja. Novo zakonodavstvo o notarima, koje je usvojeno 2007.g., uključuje određene obaveze za njih da prijave sumnje na korupciju i pranje novca. Prema skupljenim podacima od strane FOJ, Državne agencije za istrage i zaštite (SIPA) broj prijava sumnjivih transakcija (STR) koji su notari podnijeli je porastao u protekle dvije godine (novembar 2007.- decembar 2008.): ukupno 1 389 STR su podnesene. Tokom istog perioda samo jedna prijava je primljena od strane advokata, niti jedna prijava nije podnesena od strane računovođa ili revizora.

71. GRECO pozdravlja osnivanje Grupe za borbu protiv pranja novca, koja je, *inter alia*, treba da poveća svijest računovođa, revizora i pravnih stručnjaka u vezi njihovih obaveza prijavljivanja po postojećem zakonu o protu-pranju novca. GRECO primjećuje da, iako je broj STR podnesen od strane notara porastao, veoma malo prijava je podneseno od strane računovođa, revizora i advokata. Zbog ovog razloga, pružanje smjernica u ovoj oblasti je neophodna.
72. GRECO zaključuje da je preporuka xvi djelomično implementirana.

III. ZAKLJUČCI

73. **S obzirom na gore navedeno, GRECO zaključuje da je Bosna i Hercegovina implementirala ili se bavila na zadovoljavajući način četvrtinu preporuka sadržanih u Izvještaju o drugom krugu procjene.** Preporuke vii, xii, xiii i xv su uspješno implementirane. Preporuke ii, iii, iv, v, viii, ix, x, xiv, xvi su djelomično implementirane a preporuke i, vi i xi nisu implementirane.
74. Bosna i Hercegovina registrira veoma nizak nivo implementacije preporuka koje je napravio GRECO tokom svog Drugog kruga procjene. Kontinuirani i materijalni naponi su potrebni skoro u svakoj oblasti. Poduzeti su neki koraci da se očvrstne kontrola koju vrše vlasti u pogledu registracije pravnih entiteta i režima oporezivanja. Pravni okvir o pristupu informacijama i konfliktu interesa je izmijenjen, u svjetlu iskustva, kako bi se olakšala primjena relevantnih odredbu u praksi i ojačali odgovarajuće nadzorne kanale. Na isti način, organizirana je određena obuka u zadnje tri godine kako bi se službenici za provođenje zakona bolje upoznali sa pravnim odredbama koje omogućavaju djelotvorno krivično gonjenje krivičnih prekršaja korupcije (režim konfiskacije i zapljene, financijske istrage, uvjeti protu-pranja novca). Od ključne je važnosti da zemlja započne koordinirane aktivnosti u prevenciji u borbi protiv korupcije širom nacionalne teritorije: prikladna implementacije i nadzor anti-korupcijske strategije—koja je usvojena 2006.g.-su još u toku, nedostatak aktivnosti u ovom polju ozbiljno narušava kredibilitet sistema. Više odlučne akcije je očigledno potrebno u oblasti javne administracije da se dostigne jednoobrazni i zadovoljavajući nivo implementacije preporuka koje se bave etikom, prijelazom iz javnog u privatni sektor, i zaštitom prijavljivača. Na isti način, potrebno je više suradnje između različitih nivoa Vlade kako bi se uspješno spriječila i kaznila korupcija; nedostatak konstruktivne suradnje i koherentnog/ potpunijeg pristupa borbi protiv korupcije u zemlji se ogleda u trenutnom Izvještaju o ispunjavanju. GRECO očekuje da će vlasti u Bosni i Hercegovini učiniti sve što je neophodno, na svim nivoima Vlade, kako bi se pokazali opipljivi rezultati u djelotvornoj implementaciji neispunjenih preporuka čim prije.
75. GRECO poziva Šefa delegacije Bosne i Hercegovine da podnese dodatne informacije u vezi implementacije preporuka i, ii, iii, iv, v, vi, viii, ix, x, xi, xiv i xvi najdalje do 31. augusta 2010.g.

76. Konačno, GRECO poziva vlasti Bosne i Hercegovine da odobre, što prije moguće, objavljivanje izvještaja, da prevedu izvještaj na nacionalni jezik i da prijevod obznane javnosti.